

ARKADI BORIS STRUGAȚKI

L U N E A

Î N C E P E

S Â M B Ă T A

Ediția a II-a

Traducere din limba rusă de
VALERIAN STOICESCU

ARMADA

Redactor-șef: Marian COMAN
Copertă: Adnan VASILE
Prepress: Alexandru CSUKOR
Redactor: Raluca RĂDULESCU
Tehnoredactor: Magda BITAY
Corector: Cristina NAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Strugackij, Arkadij Natanovič

Lunea începe sâmbăta / Arkadi & Boris Strugațki ; trad. din lb. rusă: Valerian Stoicescu. -

Ed. a 2-a. - București : Armada, 2024

ISBN 978-606-43-1924-1

I. Strugackij, Boris Natanovič

II. Stoicescu, Valerian (trad.)

821.161.1

Arkadi & Boris STRUGAȚKI

Понедельник начинается в субботу

Copyright © 1964 by Arkady & Boris Strugatsky

Copyright © NEMIRA, 2017, 2024 pentru prezenta ediție în limba română
ARMADA este un imprint al Grupului editorial **NEMIRA**.

Tiparul executat de tipografia PAPER PRINT INVEST, Brăila.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1924-1

„Dar cel mai ciudat, cel mai de neînțeles este cum de autorii pot alege asemenea subiecte, sincer vorbind, asta-i absolut de neînchipuit, într-adevăr... Nu, nu înțeleg deloc.“

PRIMA ISTORIE

AGITAȚIE ÎN JURUL DIVANULUI

„PROFESORUL: Copii, scrieți propoziția: „Peștele stătea în copac“.

ELEVUL: Da' peștii pot sta în copac?

PROFESORUL: Păi... Țsta era un pește dement.“

Glumă școlărească

Mă apropiam de locul destinației. Împrejur, strâns lipită de drum, pădurea înverzită lăsa rareori loc poienilor năpădite de buruieni galbene. Soarele ar fi trebuit să apună de mult, dar încă mai atârna jos, la linia orizontului, chinuindu-se să dispară în întregime. Mașina gonea pe drumul îngust, acoperit cu pietriș mărunț, trosnitor. Nu mai ocoleam pietrele mari și, de fiecare dată când le izbeam, în portbagaj zăngăneau și huruiau canistrele goale.

Din partea dreaptă, doi tipi ieșiră din pădure și se opriră la marginea drumului, uitându-se în direcția mea. Unul dintre ei ridică mâna. Am încetinit și i-am studiat cu atenție. După cum i-am văzut, păreau a fi vânători, tineri, poate un pic mai vârstnici decât mine. Mi-au plăcut fețele lor și atunci am oprit. Cel care ridicase mâna își strecură în mașină nasul coroiat și bronzat, apoi întrebă, zâmbind:

— Nu ne luați și pe noi până la Soloveț?

Al doilea, cu barbă roșcată, fără mustață, zâmbi și el, uitându-se pe după umărul primului. În mod sigur, erau oameni plăcuți.

— Hai, urcați, le-am spus. Unul în față, celălalt în spate. Am acolo niște vechituri, nu e loc pentru amândoi.

— Binefăcătorule! se bucură coroiatul, luându-și arma de pe umăr și așezându-se alături de mine.

Bărbosul, uitându-se nesigur la portiera din spate, spuse:

— Dacă-mi permiteţi, aş putea un pic aici să...

M-am lăsat pe spate şi l-am ajutat să degajeze locul ocupat de sacul de dormit şi de cortul făcut sul. Se aşează atent, punându-şi arma între genunchi.

— Închideţi uşa mai bine, i-am spus.

Totul se desfăşură aşa cum se întâmplă de obicei. Maşina se puse în mişcare. Coroiatul se întoarse spre locul din spate şi spuse înviorat că este mult mai plăcut să mergi cu automobilul decât să o iei pe jos. Bărbosul aprobă nedesluşit tot trântind portiera. „Strângeţi-vă balonzaidul“, l-am sfătuit, uitându-mă la el prin oglinda retrovizoare. „S-a prins în uşă“. După vreo cinci minute totul era aranjat. Am întrebat: „Cât să mai fie până la Soloveţ, vreo zece kilometri?“ „Da“, răspunse coroiatul. „Poate chiar un pic mai mult. Drumul, ce-i drept, nu este prea bun, e pentru autocamioane“. „Drumul e acceptabil“, am protestat, „deşi am fost asigurat că, în general, nu am să pot trece pe aici“. „Pe drumul ăsta poţi trece chiar şi toamna.“ „A, pe aici, mersi, dar să vezi de la Korobeţ cum e, ceva de groază.“ „Anul ăsta vara a fost secetoasă, s-a uscat totul.“ „Se spune că a plouat la Zatoni“, remarcă din spate bărbosul. „Cine spune?“ întrebă coroiatul. „Merlin“. Nu ştiu de ce, au izbucnit în râs. Mi-am scos ţigările, mi-am aprins una şi le-am oferit şi lor. „Fabrica Clara Zetkin“, spuse coroiatul, cercetând pachetul de ţigări. „Sunteţi din Leningrad?“ „Da“. „Excursionist?“ „Excursionist. Sunteţi localnici?“ „Mda, băştinaşi“, răspunse coroiatul. „Eu sunt din Murmansk“, ne comunică bărbosul. „Probabil că, pentru Leningrad, ce mi-e Soloveţ, ce mi-e Murmansk, totuna: Nordul“, spuse coroiatul. „Ei, nu, de ce“, am protestat politicos. „Vă opriţi în Soloveţ?“ mă întrebă coroiatul. „Bineînţeles. Chiar într-acolo mergeam.“ „Aveţi rude sau cunoscuţi?“ „Nu. Pur şi simplu aştept nişte amici. S-au hotărât s-o ia de-a lungul râului, iar Soloveţul este punctul nostru de întâlnire.“

Am zărit în faţă o aluviune mare de pietre, am frânat şi am spus: „Țineţi-vă bine.“ Maşina se scutură şi făcu un salt. Coroiatul se lovi cu nasul de țeava puştii. Motorul mugi sălbatic şi în podea ricoşară pietre. „Biata maşină“, se plânse coroiatul. „Păi, ce era să fac...“ m-am justificat eu. „Nu oricine ar fi pornit cu maşina personală pe un astfel de drum“. „Eu aş fi pornit“, am spus. Aluviunea se termină. „Ah, deci

nu-i mașina dumneavoastră“, ghici coroiatul. „Păi, de unde să am eu mașină!? Este închiriată.“ „Înțeleg“, spuse coroiatul, după cum mi s-a părut, cam decepționat. M-am simțit jignit. „Și ce motive aș avea să-mi cumpăr mașină? Ca să călătoresc pe asfalt? Acolo unde este asfalt, nu-i nimic interesant, iar unde este ceva interesant, nu-i asfalt.“ „Da, firește“, aprobă politicos coroiatul. „După mine, este o prostie să-ți faci idol din mașină“, am declarat. „Da’ chiar, ce prostie!“ mă susținu coroiatul. „Dar nu toți gândesc așa.“ Am discutat apoi despre mașini și am căzut cu toții de acord că, dacă ar fi să cumperi ceva, atunci numai GAZ-69 putea intra în discuție, dar, din păcate, modelul nu era de vânzare. Apoi coroiatul mă întrebă: „Și unde lucați?“ I-am răspuns. „Formidabil!“ exclamă coroiatul. „Programator! Tocmai că ne-ar trebui și nouă unul! Știți ce, abandonați Institutul dumneavoastră și veniți la noi!“ „Și ce aveți?“ „Ce avem?“ întrebă coroiatul, întorcându-se. „Un Aldan-3“, răspunse bărbosul. „Valoroasă mașină“, am spus. „Și lucrează bine?“ „Da, cum să vă spun...“ „E limpede“, am zis. „La drept vorbind, încă nu am reglat-o, se justifică bărbosul. Mai rămâneți pe la noi, o reglați...“ „Iar transferul vi-l aranjăm noi în doi timpi și trei mișcări“, adăugă coroiatul. „Și cu ce vă ocupați?“ am întrebă. „Ca și întreaga știință“, spuse coroiatul. „Pentru fericirea omenescă“. „Înțeleg. Ceva cu cosmosul?“ „Și cu cosmosul“, admise coroiatul. „Omul nu fuge de colac, ci de ciomag“, am spus. „Fostă capitală și salariu barosan“, murmură bărbosul, dar am reușit să-l aud. „Ei, nici chiar așa, am zis. Nu trebuie să mă judecați după bani.“ „A, nu, glumeam și eu“, se scuză bărbosul. „Așa mai glumește el, se băgă și coroiatul. Nu veți găsi nicăieri ceva mai interesant decât la noi.“ „Credeti asta?“ „Fiți convinși.“ „Dar eu nu sunt.“ Coroiatul zâmbi în bătaie de joc: „O să mai vorbim noi despre asta“, spuse el. „Rămâneți mult în Soloveț?“ „Cel mult două zile.“ „Atunci, mai vorbim în a doua zi.“ Bărbosul interveni și el: „Eu, personal, văd aici mâna destinului – mergem prin pădure și întâlnim un programator. Am impresia că sunteți predestinat.“ „Chiar atât de mult aveți nevoie de un programator?“ „Ne arde buza, nu alta.“ „Păi, să vorbesc cu băieții. Știu eu câțiva nemulțumiți.“ „N-avem nevoie de orice programator“, spuse coroiatul. „Programatorii sunt un popor deficitar, capricios, iar nouă

ne trebuie un programator serios.“ „Mda, asta e ceva mai complicat“, am recunoscut. Coroiatul începu să își îndoia degetele: „Avem nevoie de un programator: unu – integru, doi – voluntar, trei – să accepte să locuiască într-un cămin...“ „Patru, reluă bărbosul, pentru o sută douăzeci de ruble.“ „Nu cumva să aibă și aripioare? Sau poate cu nimb în jurul capului? Păi, din ăștia sunt unul la o mie!“ „Chiar de ăla și avem nevoie“, spuse coroiatul. „Și dacă sunt numai nouă sute în total?“ „Ne mulțumim și cu nouă zecimi.“

Pădurea se rări, am traversat podul și ne-am năpustit printre câmpurile de cartofi. „E ora nouă“, anunță coroiatul. „Unde vă pregătiți să înnoptați?“ „În mașină. Până la ce oră sunt deschise magazinele aici?“ „A, deja s-au închis“, răspunse coroiatul. „Se poate și la cămin“, propuse bărbosul. „La mine în cameră este un pat liber.“ „De cămin nici nu te poți apropia“, spuse gânditor coroiatul. „Mda, probabil că da“, zâmbi misterios bărbosul. „Mașina o puteți lăsa lângă postul de miliție“, mă sfătui coroiatul. „Asta deja nu mai are nicio importanță, interveni bărbosul. Vorbesc prostii, iar tu te iei după mine. Cum o să între în cămin?“ „Da, da, fir-ar să fie, se necăji coroiatul. Ca să vezi, nu muncești o zi și-ai și uitat de chestiile astea.“ „Ce-ar fi să-l teleportăm?“ „Hei-hei, protestă coroiatul. Doar nu-i divan. Nu ești Cristobal Junta, iar eu nici atât...“

— Dar nu vă faceți probleme, am încercat eu să-i împac. Înnoptez în mașină, doar nu-i prima dată.

Pe neașteptate am simțit o dorință nebună să dorm în cearșafuri. Era deja a patra noapte pe care o petreceam în sacul de dormit.

— Ia stai, sări coroiatul. Ho-ho-ho! Colipiga!

— Corect! exclamă bărbosul. La Golfuleț cu el!

— Ce Dumnezeu, înnoptez în mașină.

— O să înnoptați într-o casă, spuse coroiatul, într-o lenjerie oarecum curată. Trebuie cumva să vă mulțumim.

— Doar n-o să vă dăm 50 de copeici, zise bărbosul.

Am intrat în oraș. De-a lungul drumului se întindeau garduri străvechi și trainice, construcții solide din bârne gigantice, înnegrite, cu ferestrele înguste, cu ancadrame sculptate și cocoși de lemn pe aco-perișuri. Se mai nimereau și construcții mizerabile din chirpici, cu uși metalice, a căror înfățișare îmi scoase din memorie un cuvânt pe

jumătate cunoscut: „coșmelii“. Strada dreaptă și largă se numea Calea Păcii. Înainte, nu departe de centrul orașului, se zăreau scuarurile largi din fața caselor cu un etaj, construite din prefabricate ușoare.

— Următoarea stradă la dreapta, spuse coroiatul.

Am semnalizat, am încetinit și am făcut la dreapta. Drumul era complet năpădit de iarbă, totuși, în fața unei porțițe oarecare, stătea proptit un Zaporojeț nou-nouț. Numerele caselor atârnav deasupra porților, iar cifrele erau abia vizibile pe tăblițele de fier ruginite. Strada se numea elegant: „Str. Golfulețului“. Nu era prea largă, strecurându-se sugrumată printre gardurile masive și vechi, ridicate, după toate aparențele, încă din acele vremuri când pe aici mai rătăceau pirații suedezi și norvegieni.

— Stop! spuse coroiatul. Am frânat și din nou se lovi cu nasul de țeava armei. Deci așa, zise el, frecându-și nasul. Mai stați un pic până aranjez totul.

— Zău, nu merită! am încercat pentru ultima oară.

— Să n-aud o vorbă! Volodea, ține-l în cătare.

Coroiatul ieși din mașină și, aplecându-se, se strecură prin porțița joasă. Casa nu se zărea dincolo de gardul înalt, cenușiu. Poarta era cu adevărat fenomenală, ca a unei remize de locomotive, iar balamalele de fier ruginite cântăreau fiecare cel puțin un pud. Am citit cu surprindere firmele. Erau trei. În stânga porții, având o strălucire austeră, se zărea o firmă impunătoare din sticlă groasă, albastră, cu litere argintii:

CANCI

colibă pe picioare de găină

MONUMENT ISTORIC

SOLOVEȚIAN

În dreapta, în partea superioară a porții atârna o tăbliță ruginită: „Str. Golfulețului nr. 13, N.K. Gorînici“¹, iar sub ea fusese expusă o bucată de furnir scrisă alandala cu cerneală:

¹ Zmeul Gorînici (din basmele rusești), similar Zmeului Zmeilor (n. tr.).

Motanul nu lucrează ADMINISTRAȚIA

— Care MOTAN? am întrebat. Ministerul Organizării Tehnicii de Apărare Națională?

Bărbosul chicoti.

— Important este să nu vă neliniștiți. Este cam ciudat aici la noi, dar totul va fi în regulă.

Am coborât din mașină și am început să șterg parbrizul. Brusc, ceva începu să-mi joace deasupra capului. M-am uitat împrejur. Deasupra porții se făcea cât mai comod un gigantic motan cenușiu-închis, pestriț, de când sunt n-am mai văzut așa ceva. Lenevea sătul, uitându-se nepăsător la mine cu ochii lui galbeni. „Pss-pss-pss“, m-am pomenit chemându-l din reflex. Motanul căscă politicos și distant, arătându-și colții, scoase din gâtlee un sunet răgușit, apoi se întoarse și începu să privească în curtea interioară. De acolo, de dincolo de gard, se auzi vocea coroiatului:

— Vasili, dragul meu, îngăduie-ne să te deranjăm.

Zăvorul începu să scrâșnească. Motanul se ridică și dispăru fără zgomot în curte. Poarta se clinti greu, scoțând trosnete și gemete îngrozitoare, și canatul stâng al porții se deschise încet. Se ivi fața coroiatului, congestionată de efort.

— Binefăcătorule! strigă la mine. Intrați!

M-am întors în mașină și am intrat încet în curte. În fundul curții spațioase se găsea o casă din bârne solide. Acoperișul era complet ascuns de coroana stufoasă a unui stejar imens, scund, lat, extrem de compact. Între poartă și casă se întindea un drumuleț pardosit cu lespezi de piatră, ce ocolea stejarul. În dreapta drumulețului fusese o grădină de legume, iar în stânga, în mijlocul unei pajiști, răsărea o fântână din bârne, cu roată și scripete, înnegrită de vreme și năpădită de mușchi.

Am tras mașina într-o parte, am oprit motorul și am ieșit. Volodea bărbosul coborî și el și, sprijinindu-și arma de portieră, începu să își aranjeze rucsacul.

— Iată-vă și acasă, spuse el.

Coroiatul închise poarta într-un vacarm de trosnete și scârțaituri, iar eu, simțindu-mă deja destul de penibil, mă uitam de jur împrejur, neștiind ce să fac.

— Dar iat-o și pe stăpână! strigă bărbosul. Sănătoasă-sănătoasă, luminăția voastră, mătușă Naina Kievna¹?

Stăpâna avea probabil peste o sută de ani. Se îndreptă încetișor spre noi, sprijinindu-se într-un toiag noduros și târându-și picioarele în niște pâslari cu galoși. Avea fața pământie, iar din rețeaua compactă de zbârcituri plonja nasul, încovoiat și ascuțit ca un iatagan, dintre ochii palizi și stinși, acoperiți parcă de cataractă.

— Bună ziua, bună ziua, nepoate, pronunță cu un glas neașteptat de răsunător, de bas. Deci asta va fi noul programator? Bună ziua, tăicuțule, bine ai venit!...

Am făcut o plecăciune, înțelegând că trebuie să-mi țin gura. Capul babei era acoperit cu un șal din lână neagră, înnodat sub bărbie, iar deasupra șalului purta o basma nostimă, din capron, cu simbolul multicolor al Atomului și cu inscripția „Expoziția Internațională – Bruxelles“ în diferite limbi. Pe bărbie și sub nas îi răsăreau fire de păr cărunte, rare. Băbuța mai purta o vestă vătuită, fără mâneci, și o rochie din postav negru.

— Deci așa, Naina Kievna, spuse coroiatul, în timp ce mergea și-și ștergea palmele de rugină. Trebuie să-l instalăm pe noul nostru colaborator, pentru două nopți. Dați-mi voie să vi-l prezint... Hm-m-hm.

— Nu-i nevoie, spuse bătrâna, uitându-se fix la mine. Văd și singură. Privalov Alexandr Ivanovici, 1938, masculin, rus, membru UTC, nu, nu, nu a participat, nu a fost, nu are, și vei avea frumosule cale lungă și interes în casa statului, dar să-ți fie teamă, odorule, de un om roșcat și rău și ia hai aurește-mi palma, nestematule...

— Hm, făcu tare coroiatul și baba amuți. Se așternu o tăcere penibilă.

— Puteți să-mi spuneți simplu, Sașa... am stors din mine fraza pregătită din timp.

— Și unde să-l instalez? se interesă baba.

— În magazie, firește, spuse ușor iritat coroiatul.

¹ În folclorul rus, *Naina* înseamnă „vrăjitoare, ursitoare“ (n. tr.).

— Şi cine îşi asumă răspunderea?

— Naina Kievna... scoase coroiatul un urlet de tragedian provincial, o prinse de braţ pe bătrânică şi o târî spre casă. Se auzea cum se ceartă: „Doar am vorbit!...” „...Şi dacă şterpeleşte ceva?...” „Mai încet! Doar e programator, pricepi? Utecist! Savant!...” „Şi dacă ţâţâie?...”

M-am întors jenat spre Volodea. Acesta chicotea.

— E cam penibil, am spus.

— Nu vă îngrijoraţi, totul va fi în regulă...

A vrut să mai zică ceva, dar tocmai atunci baba începu să urle sălbatic:

— Dar divanul, divanul!...

Am tresărit şi am spus:

— Ştiţi ce? Mai bine plec, nu?

— Nici vorbă! se opuse hotărât Volodea. Totul se va aranja. Baba are pur şi simplu nevoie de un ciubuc, iar eu cu Roman n-avem bani gheaţă.

— Plătesc eu, m-am oferit. Acum doream foarte mult să plec: nu mai suportam aceste așa-numite conflicte cotidiene.

Volodea clătină din cap.

— Nu ține figura! Uite-l că deja vine. Acum totul este în regulă.

Coroiatul Roman se îndreptă spre noi, mă luă de mână şi spuse:

— Ei, totul s-a aranjat. Să mergem.

— Ştiţi ce, e cam neplăcut, am ezitat eu. La urma urmei, doar nu-i obligată...

Dar deja ne îndreptam spre casă.

— Ba-i obligată, ba-i obligată, insistă Roman.

Ocolind stejarul, ne-am îndreptat spre intrarea din spate.

Roman împinse uşa capitonată cu dermatină. Ne-am pomenit într-un vestibul încăpător şi curat, dar slab luminat. Bătrânică ne aştepta cu mâinile încrucişate pe burtă şi buzele strânse. Văzându-ne, spuse răzbunătoare, cu vocea ei de bas:

— Iar chitanţa, chiar acum!... Deci, așa şi pe dincolo: am primit cum s-ar zice cutare şi cutare de la respectivul, care a predat cele mai sus menţionate subsemnatului...

Roman mârâi încetişor şi intrară în camera ce îmi fusese repartizată. Era o încăpere răcoroasă, cu un singur geam, acoperit de o perde-luţă din stambă. Roman spuse cu o voce încordată:

— Aranjați-vă și simțiți-vă ca acasă.

Bătrâna, geloasă, se interesă imediat din vestibul:

— Da' n-o să țâțâie când își va suga măselele?

Roman urlă fără a se întoarce:

— Nu va țâțâi! V-am mai spus – n-are măsele.

— Atunci, haideți să scriem chitanța...

Roman ridică sprâncenele, dădu ochii peste cap, rânji și clătină din cap, dar ieși. M-am uitat în jur. În cameră nu era multă mobilă. Lângă fereastră era o masă masivă, acoperită cu o față de masă veche, cenușie, cu ciucuri, iar în fața mesei, un taburet schiop. Lângă peretele din bârne se găsea un divan spațios, iar pe celălalt perete, acoperit cu bucăți diferite de tapet, se zărea un cuier cu multe vechituri (pufoaice, șube roase, căciuli cu urechi, șepci rupte). În interiorul camerei impresiona uriașa sobă rusească, proaspăt văruiată și strălucitor de curată, iar vizavi, într-un colț, atârna o oglindă mare și tulbure, cu o ramă decolorată. Podeaua, curățată și răzuită, era acoperită cu preșuri vărgate.

Dincolo de perete bombăneau două glasuri: bătrâna, cu vocea ei de bas, unitonală, și Roman, a cărui voce urca și cobora. „Față de masă, număr de inventar 245...” „Mai lipsește să scrieți fiecare scândură din dușumea!...” „Masa...” „Da' soba n-o notați?” „E nevoie de ordine... Divanul...”

M-am dus la fereastră și am îndepărtat puțin perdeaua. Dincolo de fereastră se vedea stejarul și nimic altceva. Am început să mă uit la el. Părea un arbore extrem de bătrân. Avea coaja cenușie și parcă moartă, iar rădăcinile lui monstruoase, ieșite din pământ, erau acoperite de licheni albi și roșii. „Să treceți și stejarul”, spuse dincolo de perete Roman. Pe pervaz zăcea o carte stufoasă și pătată cu grăsime. Am răsfoit-o absent câtva timp, m-am îndepărtat de fereastră și m-am așezat pe divan. Și brusc mi s-a făcut somn. M-am gândit că astăzi condusesem mașina timp de paisprezece ore, că nu merita atâta grabă, că mă doare spinarea, că în cap mi se învâlmășesc toate, că la urma urmei nici nu îmi mai pasă de baba asta plictisitoare, de s-ar termina totul mai repede, să mă pot culca și adormi...

— Deci așa, spuse Roman, ivindu-se în prag. Am încheiat și formalitățile. Își scutură mâna, ținându-și degetele răsfirate, mânjite cu cerneală. – Degețelele noastre au obosit: noi întruna am scris, întruna am

scris... Culcați-vă. Acum noi plecăm, iar dumneavoastră culcați-vă liniștit. Ce faceți mâine?

— O să aștept, am răspuns fără vlagă.

— Unde?

— Aici... Și lângă poștă.

— Probabil că nu plecați mâine, nu-i așa?

— Mâine... puțin probabil... Mai degrabă poimâine.

— Atunci, ne mai vedem. Dragostea noastră se va împlini. Îmi zâmbi, își scutură mâna și ieși. M-am gândit nepăsător că ar fi trebuit să îl conduc, să-mi iau rămas-bun de la Volodea, dar m-am culcat. Bătrâna intră iute în cameră. M-am ridicat și bătrâna se uită o vreme ținută la mine.

— Mă tem, tăicuțule, că ai să țățâi din măsele, spuse neliniștită.

— N-am să țățâi, am protestat istovit. Am să mă culc.

— N-ai decât să te culci și să dormi... Plătești doar bănișorii și poți să dormi.

Am băgat mâna după portofel în buzunarul din spate.

— Cât mă costă?

Bătrâna își ridică privirile spre tavan.

— Punem o rublă pentru locuință... Juma' de rublă pentru rufăria de pat, a mea personală, nu a statului. Pentru două nopți face trei ruble... Iar cât te lasă inima, adică pentru deranj, asta deja nu mai știu...

I-am întins o hârtie de cinci.

— Deocamdată mă lasă o rublă, am spus. Iar pe urmă mai vedem.

Bătrâna înșfăcă vioaie banii și se îndepărtă, bombănind ceva despre rest. A lipsit destul de mult, deja intenționam să renunț și la rest, și la rufărie, când se întoarse și așeză pe masă un pumn de monede murdare.

— Uite-ți și restul, tăicuțule, zise ea. Exact o rublișoară, poți să nu-i mai socotești.

— Nu-i mai număr, am spus. Cum rămâne cu rufăria?

— Acum aștern. Du-te-n curte, plimbă-te, iar eu îți voi așterne patul.

Am ieșit și mi-am scos o țigară din mers. În sfârșit, soarele apuse și începu noaptea albă. Undeva lătrau câinii. M-am așezat pe o băncuță înrădăcinată în pământ, sub stejar, am fumat și am început să mă uit la cerul palid, neînstelat. Motanul apăru de undeva, fără zgomot, se uită

la mine cu ochii lui fosforescenți, apoi se cățăără iute în stejar și dispăru în frunzișul întunecat. Imediat am și uitat de el și am tresărit când, de undeva de deasupra mea se auzi un foșnet. În cap îmi căzură murdăriile. „Ptui, lua-te-ar...”, am înjurat cu voce tare și am început să mă scutur. Dorința de a dormi era neobișnuit de puternică. Bătrâna ieși din casă, nu mă observă și o luă agale spre fântână. Am înțeles că patul era gata și m-am întors în cameră.

Baba, răutăcioasă, îmi așternuse pe podea. Nu, pentru nimic în lume, m-am gândit, am încuiat ușa cu zăvorul, am mutat așternutul pe divan și am început să mă dezbrac. Prin fereastră răzbătea o lumină sumbră, iar motanul se foia zgomotos în stejar. Mi-am scuturat capul, aruncând murdăriile din păr. Era o mizerie ciudată, neobișnuită: solzi mari și uscați de pește. Cam tare culcușul, m-am gândit și m-am prăbușit pe pernă, adormind imediat.